

A fogadalmi templom építkezési terve 1924-ben.

Szeged, április 19. (Saját tudósítónktól.) Most, hogy a fogadalmi templom szentélye és kereszthajója körüli állványokat lebontották, az épület ezen kész részei a bájos román stílus teljes szépségével gyönyörködteik a szemlélőt, de a templom külseje és környéke teljesen kihallnak látszik. Annál serényebben folyik a munka belől. Folyamatban van a főhajó hatalmas vasbeton boltozatának munkálata és a szentély bevakolása. Az ez évi munkaprogram alapján még az idén elkészülnek a külső kőfaragó munkák, a kupola befejezése s a kupolát környező négy kisebb torony felépítése. A főhomlokzat s a két főtorony felépítése 1925-re van csak tervbe véve, de ha csak lehet, az egyik tornyot még az idén olyan magasra felépítik, hogy abban a harangok elhelyezhetők legyenek.

A templom belseje nem lesz az idén teljesen kész, csak a szentély és a kereszthajó használható állapotba helyezését tervezik, úgy, hogy az idén karácsonyra már ott istentisztelet lesz tartható. A templom berendezése — eltekintve a Back Bernát által adományozott oltártól — egyelőre ideiglenes lesz, mert a rendelkezésre álló építési összegből berendezésre nem jutna elegendő összeg. Ideiglenesen a régi orgonát állítják fel. De ideiglenes a templom közönséges cserépfedele is, mert hiszen az eredetileg

mozaikszerű kirakott zománcos cserépből volt tervezve. Még az idén elkészül a templom mozaik padlóburkolata és elkészülnek a használatba veendő részen szükséges ablakok is. Kilátás van ugyanis arra, hogy a város vagyosabb polgárai egyes üvegfestményű ablakok elkészítésének költségeit magukra vállalják.

A fogadalmi templom kupolája lesz, ha elkészül, a város legmagasabb épülete. Az ideiglenes használatra berendezett templomrészt nagyobb lesz, mint az új rókusai templom, mert maga a kereszthajó nagyobb annál.

Függőben levő kérdés még a templom óriási pincéjének felhasználási módja. Azt a tervet, hogy ott sirbontok épüljenek, még nem ejtették el. Amennyiben e terv kivételéhez sikerülne illetékes hatóságok engedélyét megnyerni, a sirbontok eladásából befolyó összeg lényegesen elősegítené a templom mielőbbi befejezését.

A régi Szent Demeter-templom a fogadalmi templom használatba vétele után azonnal lebontás alá kerül.

Borongós lélekkel gondolnak a régi szegediek arra, hogy ősi templomuknak ez az utolsó tavasza. Azt a szent helyet, ahol őket és őseiket keresztelték, ahol hitveseikkel frigyét kötötték, ahol annyi szép és boldog napokon tartották hálaadó istentiszteletet, már a jövő tavasszal nem látják viszont.

„Az egyetem jól érzi magát Szegeden.”

Beszélgetés Veszprémy Dezső rektorral.

Szeged, április 19. (Saját tudósítónktól.) Alig három esztendővel ezelőtt költözködött Szeged város falai közé a Ferenc József Tudományegyetem, de ez a három év éppen elég idő volt arra, hogy az egyetem, amelyért évtizedek óta hiába harcoltunk, elválaszthatatlanul össze forrjon a város életével. Három évvel ezelőtt úgy fordult a világ sorja, hogy minden nagyobb harc nélkül ölünkbe hult az ország egyik legjobb főiskolája, de azért mégis nagy árat fizettünk érte. Az ár: Trianon volt és Kolozsvár és Erdély; a ráadás Bánát, Bácska, Felsőmagyarország, a Lajta völgye. Talán ezért nem tudott öröm lenni az öröm, talán ezért kívánczik akaratlanul is a szegedi egyetem neve elé a „száműzött” jelző.

De hát az egyetem itt van, Szegeden és annyira itt van, mintha soha sem lett volna másutt, mintha mindig itt lett volna. Körülötte lassan-lassan megváltozik az élet. A tanyai homokvilág olajméccsel világító ősmagyarja már megszokta, hogy az egyetemi klinikákon

keresse bajának sorsát, — ha a javasasszony-nál hiába kereste.

Három esztendő telt el az egyetem ideköltözése óta, de ma már bájos elképzelni Szeged városát egyetem nélkül és ma már egészen természetes az a kívánság, hogy az egyetemnek ne legyen száműzött jellege Szegeden, hanem állandó és végleges tanyája legyen ez a tiszaparti metropolis, amelynek falai között mégis csak szunnyad valami álmos, de nagy fejlődésekre predesztináló őserő.

Sokáig beszélgettünk az egyetetről, a szegedi egyetem jövőjéről dr. Veszprémy Dezsővel, a Ferenc József Tudományegyetem rektorával, aki csendesen harcol a gondjaira bízott intézetért annak nyílt és titkos ellenségeivel és, mint a jelek mutatják, nem eredménytelenül.

— Mondhatom, hogy az egyetem jól érzi magát Szegeden, — mondotta többek között dr. Veszprémy Dezső — jobb, alkalmasabb helyet nem is találhatott volna. A város hatósága és közönsége őszinte szeretettel kezeli a főiskola ügyét, megértéssel, áldozatkészséggel találkozunk minden vonalon.

Az egyetemi építkezések ügye.

— Az egyetemi építkezések ügye ebben a pillanatban stagnál. A kultusztervező ugyanis meglehetősen nagy összeget állított be erre a célra, a város is tanúságot tett bőkezűségéről, azonban azon mulik minden, hogy a pénzügyminiszter akceptálja-e a kultuszminiszter költségvetését. Ígéretet kaptunk, hogy a hamarosan beterjesztendő öt félévre szóló állami költségvetésbe a szegedi egyetem végleges elhelyezésének költségeit is beillesztik. Ha az ígéret — ígéret marad és a költségvetésbe ez a tétel nem kerül be mégsem, úgy két és fél évig gondolni sem lehet arra, a tervezett nagyarányú építkezésre. Kisebbségi építési munkák most is folynak, a központi épületet és a sebészeti klinikát tataroztatjuk és a belgyógyászati klinika rendbehozását is tervezzük. Nem régen személyesen jártam végig az egyetem minden intézetén, hogy tájékozódást szerezzek a legsürgősebb szükségletekről. Az intézetek belső berendezése és felszerelése körül nagyobb hiányokat nem igen tapasztaltam.

Délmagyarország természetes fővárosa.

— Öröndetes körülmény, hogy a klinikák beteglétszáma állandóan nő, ami azt bizonyítja, hogy az egyetem egyre szélesebb területet hódít meg. Ujabban már nemcsak a környék, hanem a megszállt délvidék lakossága is igénybe veszi a klinikákat és így

Szeged lassankint visszanyeri Délmagyarországon azt a pozícióját, amit a békeszerződés következtében elvesztett: A trianoni határok ellenére is természetes központi fővárosa marad Délmagyarországnak.

A szegedi egyetem jövője.

A szegedi egyetem jövőjére vonatkozó kérdéseinkre a következőket mondotta dr. Veszprémy Dezső.

— A szegedi egyetem jövője nem bizonytalan. A jelenlegi helyzet szerint az egyetemnek, a meglévő keretek között való fenn-tartása teljesen biztosítottnak látszik, sőt bizonyos fejlődési lehetőségeink is vannak. Targyalások folynak a természettudományi fakultásnak mezőgazdasági, agrárkultúrális irányban való kibővítéséről, ami a mostani kultuskormányzatnak is kedvenc eszméje. A kultuskormányzat egészen komolyan foglalkoztatja a mezőgazdasági tanszéki felállításának és a szükséges mezőgazdasági intézetek megvalósításának gondolata. Hogy valóra válnak-e ezek a szép tervek, az még bizonytalan, hiszen még mindig a válságok idejét éljük. A szegedi egyetemnek egyébként minden más vidéki egyetemmel szemben óriási előnye az, hogy mind a négy fakultása funkcióképes és funkcionális is, amit a másik két menekült egyetem nem mondhat el magáról.

— A külön egyetemi városrész terve, akár milyen szép is, a mai viszonyok között mégis csak merész terv kissé. Véleményem szerint sokkal fontosabb és sürgetőbb a külön orvoskari telep felépítése és az egyetemi klinikák külön épületekben való elhelyezése.

Az egyetemi tanárok helyzete.

Az egyetemi tanárok gazdasági helyzetéről a következőképpen nyilatkozott Dr. Veszprémy Dezső:

— A professzoroknak, ha nem is tartoznak a köztisztviselői státusba, ugyanaz a helyzetük, mint más köztisztviselőé, sőt sulyosabb, mert hiszen sulyosabbak a kötelezettségek is. Az egyetemi tanároknak az egyetemen kívül is tudományos munkásságot kell folytatniuk, ami nagy áldozatokat kíván. A helyzet kielégítőnek éppen nem nevezhető, ami bizony az eredmény rovására megy. Nagy baj az is, hogy a tudományos munkák kiadása nagy nehézségekbe ütközik — szinte teljesen lehetetlen. Valamikor, a háború előtt természetes volt, hogy a magyar egyetemek tanárai egyetlen külföldi tudományos ankétról sem maradtak el és közvetlen összeköttetést tartottak fenn minden külföldi tudományos szervvel. Ma ez az állandó összeköttetés a valutáris differenciák miatt lehetetlen. Kevés egyetemi tanár él olyan anyagi viszonyok között, hogy megengedhessen magának külföldi utazásokat, így bizony elmaradunk a nagyfotosszerű kongresszusokról.

— Az egyetem tanárai is megszerették Szegedet, panaszuk csupán egy van. Nagyon sok tanárnak még mindig nincs megfelelő lakása. Sokan butorozott szobában laknak, de soknak egyáltalában nincs lakása. Pedig az egyetemi tanároknak otthon is kell dolgozniuk és bizony elsőrendű szükséglet számukra a megfelelő lakás.

A szegedi egyetem ifjúsága.

Végül a szegedi egyetem ifjúságáról mondott néhány dicséretes mondatot a rektor:

— A tanárok egyhangú véleménye szerint az ifjúság itt, Szegeden komoly munkát végez. Szorgalmát illetőleg sulyosabb kifogás nem merül fel, fegyelmi szempontból is kielégítő a helyzet. Szegeden csend van, itt nincsenek rakoncátlan kilengések, itt nem érengyesülhetnek a zavartkeltők, itt — tanulnak a fiúk. A szegedi egyetem falai között béke van. És a béke biztosítja a tanárok munkájának termékenységet.

Örömmel állapította meg Veszprémy Dezső, hogy a hallgatóság létszáma a tanév második felében alig csökkent valamit, a normális átlagot meghaladja most is. (m. l.)

Miniszterválság. Amerikában a bevándorlási határozat miatt. Washingtoni jelentés szerint a szenátus határozata a japánokat a bevándorlásból valóssággal kiközösíti. Valószínű, hogy a japánok egy részéről töretlen erővel tiltakozásnak Hughes külügyi államtitkár áldozatul esik, de még így is valószínű, hogy diplomáciai bonyodalom teljesen elkerülhető lesz.

— Nem addig, míg a botját ki nem adja kend, mert még bolondjában valami kárt tehetne vele bennem, — alkudott a dorozsmai bíró s olyan füttyölést csapott nagy jó kedvében, mint egy erdő feketé rigó.

A királynak a füttyöző egyszerre elvitte a haragját. Azt hitte, valami ritka madár s megbékülve kiáltott ki a szobából:

— Megállj, te ember, még az adót is elengedem, ha azt a szépszavú madarat nekem adod, ami nálad van.

— Nagyon szívesen, — egyezett bele a bojtár, eleresztette a kilincset, betoppant a szobába, kinyitotta a tarisznyáját s huss! kirepült belőle a varju.

— Ejnye, te csiribiri ember, — futotta el a méreg a királyt, — hiszen ez nem rigó, hanem varju!

— Hát persze hogy az, — biccentett a bojtár. — Tudnivaló, hogy Dorozsmán úgy füttyöl a varju, mint másfelé a rigó.

— No azt szeretném én hallani! — fenyegette Mátyás az ujjával a bojtárt. — A szímem elé ne kerüljetelek addig, míg egy füttyölő varjut nem hoztok!

— Add irásban, uram-királyom! — borult térdre rimánkodva a bojtár, — másképp el nem hiszik nekem otthon, hogy ilyen bölcs parancsot adtál nekem!

Szép holdvilágon vigan ballagott haza a dorozsmai bíró. Vitte a tarisznyában a nagy-peccétes irást, hogy dorozsmai ember addig a király elé ne kerüljön, míg olyan varjut nem fognak, amelyik úgy füttyöl, mint a rigó. S üzengethetett a kincstartó az adóért, mindjárt a király kezeirását tartották a követ orra alá:

— Nem találtuk még meg a füttyölő varjut!

Persze az a kérdés most már, hogy a királyi privilégiumkérés érvényesül-e akkor is, mikor a király nem érvényes. Ezen fordul meg, hogy kell-e most Dorozsmának kényszerkölcsönt fizetni.